

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ

Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»

Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРИ**

Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції

3 листопада 2023 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 3 листопада 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Фенцик О.М. (гол.ред.) та ін. – Мукачево : МДУ, 2023. – 306 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №9 від «23» листопада 2023 р.)**

Рецензенти:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Бобирева О.С. – доктор філософії з педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1	
ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ	
<i>Ангеліна Герич, Марія Кузьма-Качур</i> ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬОГО СТАНДАРТУ	10
<i>Іван Кушнір</i> ПЕРЕДВИЩА ФАХОВА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН	12
<i>Марина Ледок</i> ЕМОЦІЙНО-ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНФОРМАТИКИ ЯК ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	17
<i>Жанна Макара</i> РОЛЬ І МІСЦЕ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ	22
<i>Антоніна Микуліна</i> ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	26
<i>Sofiya Chovriy, Nikoletta Popovych,</i> THE PHENOMENON OF “CULTURAL COMPETENCE” IN INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC DISCOURSE	30
РОЗДІЛ 2	
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ	
<i>Дмитро Грегірчак</i> «АСОЦІАТИВНИЙ КУЩ» ЯК МЕТОДИЧНИЙ ПРИЙОМ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	34
<i>Тетяна Гичка, Надія Брижак</i> ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	37
<i>Анжеліна Пугач</i> МЕДІАОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ УСПІШНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	40
<i>Мирослава Томинець, Маріанна Горват</i> ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	45
<i>Михайло Яцура</i> АКМЕОЛОГІЧНИЙ АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	50

РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ	
<i>Анастасія Буркало, Надія Брижак</i> НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	55
РОЗДІЛ 4 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	
<i>Тамара Бондар, Віталій Симонян</i> ЕТНОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ВОКАЛУ: КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ	59
<i>Олена Мішкулинець, Анастасія Стець</i> ОРГАНІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДУ СТОРІТЕЛЛІНГУ	62
<i>Анастасія Левріци, Мирослава Томашевська</i> ПЕДАГОГІЧНА ФАСИЛІТАЦІЯ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	66
<i>Наталка Лібак</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ ДО ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ НУШ	69
<i>Володимир Орбан</i> ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА КАДРІВ У СИСТЕМІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ	73
<i>Альбіна Сабов, Антоніна Микуліна</i> ОСОБИСТІСНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	77
<i>Андрея Молнар-Чатлош</i> ФЕНОМЕН ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	81
<i>Ангеліна Троян, Марія Кузьма-Качур,</i> ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ЗАСОБАМИ STEM – ОСВІТИ	84
<i>Оксана Фенцик, Марія Кинів</i> РИТОРИЧНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ УДОСКОНАЛЕННЯ	87

<i>Оксана Чекан, Мілена Бенцин</i> АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	90
РОЗДІЛ 5 ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	
<i>Христина Барна, Аліна Медвідь</i> СПЕЦИФІКА ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ ПРИ ЕФЕРЕНТНІЙ МОТОРНІЙ АФАЗІЇ	95
<i>Ольга Гончар, Олена Кислюк</i> ПАРТНЕРСТВО ЯК ПРОВІДНИЙ (ОСНОВНИЙ) ПРИНЦИП ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	97
<i>Дарина Катеринюк</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ	100
<i>Оксана Кас'яненко, Віолетта Теліга</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ	103
<i>Оксана Кас'яненко, Катерина Химинець, Марія Савляк</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В США	106
<i>Діана Макарук</i> ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ	111
<i>Паламар Наталія Сергіївна</i> РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ АУТИСТИ	115
<i>Максим Скочко</i> НАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПОСЛУГИ ДІТЯМ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	117
<i>Ірина Фаловська</i> ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ГРУПІ	121
<i>Оксана Чекан, Каріна Дуусь</i> ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ СЛОВА ТА ЙОГО ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ	125
РОЗДІЛ 6 ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
<i>Інна Бенчак, Марія Кузьма-Качур</i> ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА	129

Оксана Чекан

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівського державного університету

Мілена Бенцин

спеціальність 016 Спеціальна освіта
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Мукачівського державного університету

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Упровадження інклюзивного освітнього простору в освітній системі України актуалізувало наукові дослідження щодо проблеми професійної підготовки фахівців здатних ефективно взаємодіяти з дітьми. Оновлені умови функціонування закладів дошкільної освіти (ЗДО) зумовлюють зміни в змісті, меті й завданнях професійної діяльності сучасного вихователя, який може одночасно працювати з старшими дошкільниками, враховуючи особливості їхнього розвитку, соціалізації та полівекторність їх індивідуальних можливостей і потреб. Відповідно проблема формування готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору в контексті визначення оптимально ефективних шляхів їх підготовки в закладах вищої освіти (ЗВО) стала предметом низки досліджень. Наукові праці А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Дегтяренко, З. Ленів, С. Литовченко, О. Мартинчук, С. Миронова, Н. Назарова, Л. Савчук, С. Федоренко, Н. Шматко стали теоретико-методологічним підґрунтям професійної підготовки вихователів ЗДО для педагогічної взаємодії з дітьми в умовах інклюзивного освітнього простору та аргументують нагальну необхідність системної професійно-педагогічної підготовки майбутніх освітян до відповідного освітнього процесу.

Потреба в усуненні протиріч між традиційною системою професійної підготовки майбутніх вихователів та інноваційними реаліями, фактичні потреби інклюзивного освітнього простору зумовлюють розробку науково

обґрунтованого навчально-методичного забезпечення формування готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності у відповідних сучасних умовах, що передбачають інклюзивний освітній простір. Аргументуючи необхідність модернізації професійної підготовки педагогічних кадрів для сучасних ЗДО, здатних надати якісні освітні послуги, О. Мартинчук зауважує, що недостатній рівень професійної компетентності фахівців у сфері інклюзивного освітнього простору про існування проблемних сторін у сучасній педагогічній освіті, подолати які неможливо, використовуючи традиційні методики та технології [3].

У зарубіжних та вітчизняних дослідженнях розробляються різноманітні підходи до наукового вдосконалення змісту готовності. Водночас учені однакові в судженнях щодо готовності як феномена, що означає цілісне психічне утворення особистості. Враховуючи те, які функції узалежнено від структурних компонентів означеного феномена під час реалізації професійних завдань, їх співвідносять з особистісними якостями фахівця.

Узагальнення наукових досліджень дозволяє розуміти готовність майбутніх вихователів до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору як складне особистісне утворення, що зумовлює здатність майбутніх вихователів ЗДО надавати якісні освітні послуги під час освітнього процесу, забезпечувати оптимально сприятливі умови для особистісного розвитку всіх вихованців групи, незалежно від їх особливостей розвитку.

Досліджуючи стан наукової розробки проблеми формування готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору, доцільно проаналізувати результати вивчення особливостей професійної педагогічної підготовки майбутніх педагогів. Наприкінці ХІХ - поч. ХХ ст. датується початковий етап вивчення питання формування готовності до педагогічної діяльності. У дослідженнях зарубіжних і вітчизняних учених К. Марбе, О. Кюльпе, Д. Узнадзе в контексті з'ясування психічних процесів розвитку особистості відбулося утвердження

розуміння готовності як настанови [3].

Для наступного етапу розкриття сутності означеної дефініції, зумовленого аналізом нейрофізіологічних механізмів регуляції та саморегуляції поведінки індивіда, властиве їй наукове трактування в розумінні особистісної стійкості людини до впливу внутрішніх і зовнішніх чинників. Пропонований науковий напрямок представлено дослідженнями психологів США У. Томас та Ф. Знанецькі, Д. Кац, Г. Олпорт, М. Сміт й ін., які розглядали соціальну настанову, прояви її сутнісних ознак, структурних компонентів та визначили спроби її технічного вимірювання. Відтак третій етап дослідження готовності актуалізовано в контексті наукової розробки теорії діяльності. Характерною особливістю досліджень у означеному руслі є встановлення вченими А. Ганюшкіним, О. Дьяченко й Л. Кандибовичем, М. Левітовим та ін. взаємозв'язку готовності з емоційно-вольовими та інтелектуальними можливостями особистості у процесі конкретного виду діяльності. Водночас дослідники обґрунтовували готовність як якісний показник саморегуляції на різних рівнях фізіологічного, психологічного, соціального процесів [3].

Сучасні дослідники (Л. Кондрашова, Г. Троцко, О. Шпак), розкриваючи сутність готовності до педагогічної діяльності, вказують, що до її структурних компонентів, водночас із фаховими знаннями, вміннями та навичками, важливими для виконання професійних обов'язків включено особистісні якості. Професійно значущими особистісними якостями фахівця в галузі педагогічної освіти, дослідники визначають такі, як-от: педагогічні переконання та здібності, професійна спрямованість психічних процесів, здатність долати труднощі, уміння професійно самоудосконалюватись тощо. У контексті наукового вивчення структурних елементів готовності до педагогічної діяльності дослідники А. Ліненко, О. Пехота, Г. Троцко акцентують увагу на необхідності врахування здатності мобілізувати власні вміння задля включення в професійну діяльність, а також внутрішнього механізму успішного професійного саморозвитку особистості [1].

Слід наголосити, що впродовж останніх десятиліть в українській теорії та практиці формування готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності активно вивчається досвід зарубіжних фахівців з означеного феномену. В. Базуріна дослідила особливості професійно-педагогічної підготовки вихователів у Великій Британії; В. Гаманюк, Т. Вакуленко вивчили систему професійної підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів у Німеччині; у науковому дослідженні Р. Роман охарактеризовано критерії педагогічної майстерності вихователя в освітній практиці США; у працях В. Семилетко визначено особливості підготовки освітян у Норвегії; Л. Пуховською проаналізовано зміст професійно-педагогічної підготовки у західноєвропейських країнах Західної Європи в другій половині ХХ ст. тощо [1].

Аналізуючи оновлення концептуальних підходів у становленні готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності, В. Кремень аргументує взаємозв'язок між оновленням освітньої системи, розробкою та впровадженням нової моделі педагогічного процесу й формуванням до готовності майбутніх фахівців. Відтак, на думку вченого, формування професійної готовності майбутніх педагогів як пріоритетне завдання педагогічної освіти потребує модернізованих філософсько-ціннісних підходів у фаховій підготовці освітян, її суттєвої структурно-організаційної перебудови [2].

Отож, з урахуванням того, що професія вихователя закладу дошкільної освіти в умовах інклюзивного освітнього простору суттєво відрізняється від роботи педагога в інших освітніх структурах, актуалізуються особливі вимоги до формування його готовності до професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Калюжна Т. Г. Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутнього педагога. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/2555/1/%D0%9D%D1%96% D0%B6%D0% B8%D0%BD.pdf>. (дата звернення: 16.09.2018р.).
2. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні - інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ : Грамота, 2005. 448 с.
3. Мартинчук О. В. Теорія і практика підготовки фахівців зі спеціальної освіти до

професійної діяльності : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.03. Київ, 2019. 614 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>